

Copyright © 2020 T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı
<http://genclikarastirmalari.gsb.gov.tr/>
 Gençlik Araştırmaları Dergisi • Aralık 2020 • 8(22) • 5-26

ISSN 2147-8473
 Başvuru | 09 Haziran 2020
 Kabul | 01 Ekim 2020

Gençlerde Ekonomi Okuryazarlığı Düzeylerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma

*Ufuk Bingöl**
*Fatih Ayhan***

Öz

Toplumunu oluşturan bireyler günlük faaliyetlerinde ekonomi bilgisine ihtiyaç duymaktadır. Ekonomi bilgisinin oluşturulması ise bireysel ilgi, araştırma ve alınan ekonomi ders geçmişine bağlıdır. Ekonomi bilgisinin geliştirilmesi ekonomi okuryazarlığı düzeyinin artırılması ile ilişkilidir. İlgili literatürde genellikle ekonomi okuryazarlığı düzeyi yüksek bireylerin ekonomik kararları daha rasyonel verebildikleri ve ekonomi olaylarında daha isabetli hesaplamalar yapabildiği kabul edilmiştir.

Bu çalışmada Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi öğrencileri üzerinde demografik değişkenler, ekonomi olaylarına ilgi ve ekonomi eğitiminin, ekonomi okuryazarlığı düzeyleri üzerindeki etkileri araştırılmıştır. Çalışmada Gerek ve Kurt (2011) tarafından geçerlilik ve güvenilirlik testleri yapılmış olan 34 maddelik ekonomi okuryazarlığı ölçeği uygulanmıştır. Ekonomi okuryazarlığının alt boyutları olan ekonomi bilgisi, ekonomik rasyonellik, sosyoekonomik yansımalar ve bireysel ekonomi planlama faktörleri ile değişkenler arasındaki ilişki ortaya konulmuştur.

Araştırma sonuçlarına göre cinsiyet, gelir değişkeni ve alınan ekonomi dersi sayısı; ekonomi bilgisi ve ekonomik akılcılık anlamlı olarak etkilemektedir. Bu sonuçlarla erkeklerde ekonomi bilgisi ve ekonomik akılcılığı olumlu etkilenmektedir. Gelir değişkeni ekonomi bilgisi ve ekonomik akılcılığı anlamlı şekilde pozitif etkilemektedir. Ekonomi haberlerini takip sıklığı ile ekonomik rasyonelite üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular ekonomi eğitiminin ekonomi okuryazarlığının artırılması için önemli bir araç olduğunu ortaya koymuştur. Bu sonuçlar daha bilinçli ve doğru ekonomik kararların alınabilmesi için toplumda ekonomi okuryazarlığı düzeyinin artırılmasının önemli olduğu doğrulanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ekonomi Okuryazarlığı, Ekonomi Bilgisi, Rasyonel Seçim, Ekonomi Eğitimi, Faktör Analizi.

* Dr. Öğr. Üyesi, Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi, Manyas M.Y.O., Yönetim ve Organizasyon Bölümü, Balıkesir, ubingol@bandirma.edu.tr, ORCID: 0000-0003-1834-842X

** Doç. Dr., Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, Balıkesir, fayhan@bandirma.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7447-5506

Abstract

Every individual of a society needs a certain degree of economic knowledge in their daily activities. The ability to create economic knowledge depends on individual interest, research, and the history of economics lectures one has taken. The development of economic knowledge is associated with increasing economic literacy. In the related literature, it is generally accepted that individuals with high economic literacy are able to calculate economic events more accurately and make economic decisions more rationally.

This study investigates the impact of demographic variables, interest in economic issues, and economics education on economic literacy levels of Bandırma Onyedi Eylül University students. We employed the 34-item Economic Literacy Scale, whose validity and reliability has been confirmed by Gerek and Kurt (2011). The relationship between economic knowledge, economic rationality, socioeconomic reflections, individual economic planning factors and variables, all of which are the sub-dimensions of economic literacy, were revealed.

The findings of the research found that gender, income variable, and number of economics courses taken significantly affected students' economic knowledge and economic rationality. Male students' economic knowledge and economic rationality were more positively affected than female students. Income level was also found to have a significant effect on economic knowledge and economic rationality. We determined that the frequency of following economic news affected economic rationality. The findings revealed that economic education is an important tool in increasing economic literacy throughout society. These results indicate that an increase the level of economic literacy at the societal level will be effective in people's making more informed and correct economic decisions.

Keywords: Economic Literacy, Economic Knowledge, Rational Choice, Economic Education, Factor Analysis.

1. Giriş

İktisat bilimi, toplumu oluşturan kesimleri birey, hanehalkı, firma, hükümet ve dış ticaretle uğraşanlar olarak gruplandırmaktadır. Bu kesimlerin almış olduğu kararlar ülkenin üretim düzeyini belirlemektedir. Harcamalar yöntemi ile milli gelirin hesaplanmasında bu kesimlerin yapmış olduğu harcamalar ülkenin toplam üretimini oluşturmaktadır.

$$Y= C+I+G+NX \quad (1)$$

Milli gelir özdeşliğine göre hanehalkı ve bireylerin tüketim harcamaları (C), firmaların yatırım harcamaları (I), hükümet harcamaları (G) ve dış ticaretle uğraşanların net dış ticaret gelirinin (NX) toplamı 1 numaralı denklikte de görüldüğü gibi ülkenin harcamalar yöntemi ile üretim düzeyini vermektedir.

$$Y= C+S \quad (2)$$

Toplumdaki en temel ekonomik ajan olan birey ve hanehalkı 2 numaralı denklikteki gibi gelirini tüketim (C) ve tasarruf (S) olarak harcamaktadır. Böylelikle 3 numaralı denklikte

görüldüğü gibi tüketime ayrılacak vergilerin (T) düşülmesinin ardından harcanabilir gelir (Yd) vermektedir. Harcanabilir gelir ise tüketim harcamalarının temel belirleyicisidir.

$$Yd = Y - T \text{ ve } C = f(Yd) \quad (3)$$

Milli gelirin harcamalar yöntemi ile hesaplanmasında görüldüğü gibi birey ve hane halkının harcanabilir gelirlerini tüketim ve tasarruf olarak paylaşırması toplam milli gelir düzeyinin ne seviyede olacağını belirlemektedir. Bireylerin tüketim ve tasarruf kararlarını doğru ve rasyonel biçimde gerçekleştirmesi hem bireysel refah hem de ülke refahı için önem taşımaktadır. Bu kararların rasyonel biçimde verilmesini etkileyecek temel unsur ekonomi okuryazarlığı seviyesidir. Ekonomi okuryazarlığı düzeyinin artması ekonomiye ilişkin kararları daha isabetli ve rasyonel biçimde verilmesine olanak sağlayacaktır. Bu nedenle literatürde yaygın olarak ekonomi okuryazarlığı düzeyini artıracak eğitimlerin eğitim programlarına dahil edilmesinin önem taşıdığı vurgulanmaktadır. Ekonomi bilgisinin temelini oluşturacak ekonomi okuryazarlığı yalnızca iktisat/ekonomi programlarını ilgilendirmemektedir. Her ne kadar ekonomi/iktisat uzmanları şirketlerin finans, yatırım ve fon yönetimi gibi önemli kararlar alacak meslekleri icra etseler de iş dünyasında her alandan mezunların girişimci, yatırımcı ve fon yöneticisi olabilmektedirler. Bu nedenle bütün toplumun ekonomi okuryazarlığını artıracak önlemlerin alınması, yatırım-tüketim-tasarruf kararlarının daha doğru alınmasını ve ekonomiye ilişkin olayların ve göstergelerin daha doğru biçimde yorumlanarak, kararların daha isabetli alınmasını sağlayacaktır.

Bu çalışmada, Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi öğrencileri örnekleminde ekonomi okuryazarlığı düzeyi üzerinde etkili olan demografik faktörlerin yanında alınan ekonomi eğitiminin etkisi, gelir düzeyi, ekonomiye ilgi, takip sıklığı gibi faktörler Gerek ve Kurt (2011) tarafından geçerlilik ve güvenilirlik testi yapılmış ölçek kullanılarak dört ayrı alt boyut ile tespit edilmeye çalışılacaktır. Gelecekte işgücü, girişimci, yatırımcı ve işveren olacak kesimi oluşturan bugünün gençlerinin ekonomi okuryazarlığı düzeyinin tespit edilmesi önem taşımaktadır. Çalışmanın ikinci bölümünde ekonomi okuryazarlığına ilişkin kavramsal çerçeve tartışılacak, üçüncü bölümde ise konuya ilişkin yapılmış çalışmaların literatür özeti sunulacak ve son bölümde ise istatistiksel ampirik analiz sonuçları sunulacaktır.

2. Kavramsal Çerçeve

Ekonomi okuryazarlığı en genel anlamda, ekonomiye ilişkin gelişmeleri ve ekonomik olayların sonuçlarının doğru yorumlanarak göstergelerin doğru anlamlandırılması ile birlikte bireylerin daha sağlıklı ve etkin biçimde karar almasına fırsat sunmaktadır (Gerek ve Kurt, 2008: 4).

Ekonomi okuryazarlığı, bireysel kararların ve kamusal politikaların sonuçlarının doğru biçimde analiz edilmesi, belirlenmesi ve değerlendirilmesini ifade etmektedir. Ekonomi okuryazarlığı; bireylerin sınırlı kaynaklar nedeniyle karşı karşıya kaldıkları temel kısıtlılıkları ve bireylerin karşılaştıkları seçenekler arasında tercih yapma ve diğer seçenekten

vazgeçmenin maliyeti ile karşı karşıya olmalarını içermektedir. Bunun yanında piyasanın nasıl çalıştığını ve insanların ve ulusların birbirleriyle ekonomik etkileşimleri ve bağımlılıkları nedeniyle katlanmak zorunda kalacakları fayda ve maliyetleri de kapsamaktadır (Dupont ve Nutvig, 2007:2).

Bireyler; ekonomiye ilişkin enflasyon, para, kredi ve faiz oranı gibi kavramlara ilişkin genel bilgiye ekonomi okuryazarlığı ile sahip olurken, bu bilgilerin uygulanması ve ortaya çıkaracağı sonuçlar hakkında öngörü sağlaması mümkün olmaktadır (Oanea ve Dornean, 2012: 114).

North Central Regional Educational Laboratory (NCREL) tarafından ekonomi okuryazarlığı; ekonomik sorunları, fayda ve maliyetleri ile alternatiflerinin belirlenmesi, ekonomik göstergeleri analiz ederek sonuçlarını kestirebilmeyi ve kamusal ekonomik politika değişikliklerini gözlemleyebilme yeteneklerini içerdiği belirtilmektedir. Bireylerin ekonomi okuryazarlığı düzeyi arttıkça (Akt.: Gerek ve Kurt, 2011:61);

- * Fayda-maliyet analizi ile kıt kaynakların etkin kullanımı konusunda rasyonel davranma düzeylerinin artacağı,
- * Satın alma davranışında farklı seçenekleri fayda-maliyet analizi yaparak daha doğru seçeneklere yöneleceği,
- * Ekonomide rekabetin, kıtlığın ve bolluğun arz-talep dengesini ve dolayısıyla fiyat düzeyini nasıl etkileyeceğine ilişkin bilişsel düzeyi artıracacağı,
- * Ekonomiye ilişkin özel ve kamusal kuruluşların etkilerini anlayabileceği,
- * Risk, yatırım, işsizlik, enflasyon, faiz oranı ve gelir dağılımı gibi temel ekonomik göstergeleri anlayabileceği,
- * Kamu politikalarının fayda-maliyetleri ile hangi kesimleri etkileyeceğini,
- * Ekonomik faaliyetlerde girişimcilerin ve işletmelerin katkılarının anlaşılmasına katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

3. Literatür Araştırması

Literatürde yapılan çalışmalar genel olarak göz önüne alındığında; bazı çalışmalarda belli grupların (öğrencilerin, meslek grubunun vs.) ekonomik okuryazarlığı düzeyi tespit edilirken, bazı çalışmalarda ekonomi okuryazarlığı düzeyinin ekonomik göstergeler üzerindeki etkileri, bazı çalışmalarda girişimcilik üzerine etkisi, bazı çalışmalarda ise kadın girişimciliğine etkileri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Literatürde yapılan çalışmalara ilişkin özet bilgiler çalışmanın ilerleyen bölümlerinde sunulmuştur.

Ekonomi okuryazarlığı bilgisi bireyler tarafından hayatın her aşamasında kullanılmaktadır. Bu bilgi emeklilik planlarından, eğitim kararlarına, tasarruflardan tatil planlamasına, konut

yatırımından araç kredisi kullanımına kadar birçok seçimin en isabetli biçimde yapılması ekonomi okuryazarlığı bilgisinden faydalanmayı gerekli kılmaktadır (Lusardi ve Mitchell, 2014:7-8).

Serbest piyasa ekonomisi sistemindeki hızlı gelişim ve değişim bireylerin ani ve doğru kararlar vererek, akıllı tercihler yapmak zorunda bırakmaktadır. Piyasadaki mal ve hizmetlerin artan sayısı, üreticiler arasındaki rekabet etmeyi gerektirirken, tüketiciler açısından ise yetersiz bilginin doğuracağı belirsizlik nedeniyle tercih yapmaları konusunda problem yaşamalarına sebep olabilecektir (Walsh ve Mitchell, 2005). Ekonomi okuryazarlığı düzeyinin artırılması sayesinde hem tüketici hem de üreticiler kararlarında en başarılı tercihler yapma imkânına kavuşabileceklerdir.

Walstad ve Soper (1988) üniversite eğitimi sırasında ekonomi dersi alan bölüm öğrencilerin ekonomi okuryazarlığının bu dersleri almayan bölüm öğrencilerine göre daha yüksek okuryazarlık düzeyine sahip olduğunu tespit etmişlerdir. Benzer biçimde Wood ve Doyle (2002) eğitilmiş bireyler ve ekonomi okuryazarlığı arasında anlamlı bir ilişki olduğunu savunmaktadır.

Rivlin (1999) ekonomi bilgisi olmadan ve temel ekonomik kavramları anlamadan ekonomik faaliyetlerin yürütülmesi, yanlış kararlar verme olasılığını artıracaklarını belirtmiştir. Birey ve hane halkı olarak çoğu toplumda genellikle en temel ekonomik kavramların anlaşılması ve ekonomik problemlerin çözülme düzeyinin düşük olduğu bilinmektedir. Bu aksaklıkların giderilmesinde ekonomi okuryazarlığının artırılması çözüm yolu olabilecektir. Bu nedenle bireylerin ekonomi bilgisini anlaması ve yaşam standartlarını iyileştirecek şekilde bu bilgiyi en rasyonel biçimde kullanması için bir fırsat sunmaktadır.

Walstad (2001) ekonomi okuryazarlığının geliştirilmesi için lise eğitiminin çok önemli olduğunu belirtmiştir. Yine Walstad ve Rebek (2001) üniversite öğrencilerinde ileri düzeyde ekonomi dersleri verilmesinin ekonomi okuryazarlığının geliştirilmesi üzerinde çok önemli etki yaptığını ileri sürmüşlerdir.

Walstad ve Rebek (2002) üniversite düzeyinde en az bir ekonomi dersi alan yetişkinlerin ekonomi okuryazarlığı üzerinde anlamlı pozitif etki yaptığı ve ekonomik anlamda ise %10 artış sağlayacağını tahmin etmişlerdir.

Wood ve Doyle (2002) ABD'de yedi büyük firmada çalışan 1001 birey üzerinde yaptıkları araştırmada, bireylerin ekonomi okuryazarlığı düzeyinin artırılabilmesi için üniversite eğitimi sırasında ekonomi eğitimlerinin artırılması gerektiğini ortaya çıkarmıştır. Ayrıca geliri yüksek olanlarla erkeklerin ekonomi okuryazarlığı düzeylerinin daha yüksek olduğunu tespit edilmiştir.

Lusardi ve Mitchell (2006) ekonomi okuryazarlığı düzeyinin düşük olması bireysel yatırım ve tasarruflara engel olurken, bireylerin ilerleyen dönemlerde ekonomik darboğazlar yaşamasına yol açacağını ortaya koymuşlardır.

Jappelli (2010) 1995-2008 dönemi için 55 ülke üzerinde yapmış olduğu makroekonomik göstergeler ile ekonomi okuryazarlığı ilişkisini inceledikleri panel analiz sonucuna göre beşeri sermaye göstergeleri ile ekonomi okuryazarlığı arasında pozitif ilişki tespit etmiştir. Araştırma bulguları ekonomi okuryazarlığı ile bireylerin ekonomik ve finansal yetenekleri arasında pozitif ve anlamlı ilişki olduğunu doğrulamıştır. Ayrıca daha gelişmiş sosyal güvenlik sistemlerine sahip ülkelerin vatandaşlarının daha düşük ekonomi okuryazarlığına sahip olduğunu ortaya koymuştur.

Grimes vd. (2010) ABD'de 1456 kişi üzerinde telefon üzerinden yapmış oldukları araştırmada ekonomi eğitimi ile ticari bankaların finansal servisleri kullanımı üzerindeki etkisini incelemişlerdir. Sonuçlar ekonomi dersi alanların banka kullanımını artırdığı ortaya konulmuştur.

Yunus Yeop vd. (2010) Malezya'da ortaokul öğretmenlerin ekonomi okuryazarlığı düzeyleri ile tasarruf, harcama ve yatırım üzerindeki etkilerini araştırdıkları çalışmalarında ekonomi okuryazarlığının hem birey hem de ülke için öneminin altını çizerken, araştırma bulgularına göre bireylerin çoğunun hükümetlerin fiyat müdahalelerinin nedenini bilmediği, faiz oranı ve fiyatlar genel düzeyindeki artışlar arasındaki ilişkiyi bilmediğini ortaya koymuşlardır. Bu nedenle ekonomi okuryazarlığının düşük olması nedeniyle bireylerin yanlış ekonomik kararlar vermesine ve kamu politikalarının etkinliğinin azalmasına neden olacağını belirtmişlerdir. Bulgular ekonomi bilgisi ile ekonomi okuryazarlığının anlamlı derecede etkileşim içinde olduğunu doğrulamıştır.

Gerek ve Kurt (2011), ekonomik krizler nedeniyle ekonomi okuryazarlığının önemi daha da artmasına rağmen ekonomi okuryazarlığına ilişkin bilinç düzeyi düşük seyrettiğini ortaya koymuştur.

Xu ve Zia (2012) ekonomi okuryazarlığının düşük olmasının finansal çıktıları olumsuz etkileyeceğini belirtmişlerdir.

Mercan vd. (2012) yaptıkları ANOVA analizi ile 93 Ulaştırma Bakanlığı çalışanı üzerindeki araştırmada yüksek lisans mezunlarının daha yüksek ekonomi okuryazarlık oranına sahip olduğunu tespit etmişlerdir. Ekonomi okuryazarlığının alt boyutları olan ekonomi bilgisi ve ekonomik akılcılık ile yaş, medeni hal, eğitim, cinsiyet gibi demografik değişkenlerle, ekonomi haberlerine duyulan ilgi ve takip etme sıklığı arasında ilişki regresyon analizi ile doğrulanmıştır.

Merwe (2012) Güney Afrika'da küçük ölçekli üreticilerin ekonomi okuryazarlığının kaynak kullanımı etkinliği ile olan ilişkisini araştırdığı çalışmada, çiftçilerin eğitimlerle sahip oldukları ekonomi okuryazarlığı bilgilerini uygulayabildiklerini ve üreticilerin elde ettikleri ekonomi okuryazarlığı bilgisi ile aktif olarak beşerî sermaye yatırımları yapabildiklerini ortaya koymuştur.

Oanea ve Dornean (2012) Romanya'da iktisat ve işletme fakültelerinde eğitim gören 200 öğrenci üzerinde yaptıkları araştırmada erkeklerde ekonomi okuryazarlığı düzeyinin daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur.

Hashim ve Kayode (2013) Malezya'da öğrencilerin ekonomi okuryazarlığı düzeyini araştırdıkları çalışma bulgularına göre ekonomi dersi alan öğrencilerin ekonomi okuryazarlığı düzeylerinin ekonomi dersi geçmişi olmayan öğrencilere göre önemli derece yüksek olduğunu ortaya koymuştur.

Yasmin vd. (2014) Pakistan'ın Güney Punjab eyaletindeki üniversitelerin farklı bölümlerinden rastgele seçilmiş 200 öğrencinin ekonomi okuryazarlığı düzeyini araştırdıkları çalışmalarında öğrencilerin ekonomi okuryazarlığı düzeyi ile cinsiyet, yaş, harcama ve babalarının eğitim düzeyleri ile ilişkili olduğunu ortaya koymuştur.

Burke ve Manz (2014) ekonomi okuryazarlığı ve enflasyon tahmini arasındaki ilişkiyi inceledikleri deneysel araştırmalarında, ekonomi okuryazarlığının bilgi tercihi ve bilginin kullanımı kanallarıyla daha iyi tahmin yapma imkânı sağladığını ortaya koymuşlardır. Araştırma bulgularına göre %10'luk okuryazarlığı düzeyindeki artış ortalama tahmin hatasını %0,64 azaltmaktadır.

Şantaş ve Demirgil (2015) İİBF öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada son sınıflarda ve daha fazla ekonomi dersi alanların ekonomik gelişmeleri takip sıklığının artırdığını ve öğrencilerin ekonomi okuryazarlığı alt boyutlarının orta ve yüksek düzeyli olduğunu tespit etmişlerdir.

Ünal vd. (2015) ekonomi okuryazarlığının kredi kartı kullanımı ve rasyonel kullanımı üzerindeki etkisini araştırdıkları çalışma sonucunda, yüksek ekonomi okuryazarlığı düzeyine sahip bireylerin daha rasyonel ekonomik karar aldıklarını ve daha bilinçli davrandıklarını ortaya koymuşlardır. Ayrıca ekonomi okuryazarlığı yüksek olan bireylerin daha rasyonel biçimde kredi kartı kullandıkları sonucu ortaya konulmuştur.

Dilek vd. (2016) Kastamonu Üniversitesi öğrencileri üzerinde yaptıkları analizde İİBF öğrencilerinin diğer fakültele göre daha yüksek ekonomi okuryazarlığı düzeyine sahip olduğunu ve medeni durum, cinsiyet ve yaş gruplarına göre istatistiksel anlamda önemli bir fark olmadığını bulmuşlardır.

Mirdamadi ve Petersen (2018) makroekonomi okuryazarlığının beklentiler üzerindeki etkisini inceledikleri çalışmalarında, makroekonomi konusunda verilen sayısal eğitimlerin ve bilgi işleme yeteneğinin geliştirilmesinin, enflasyonun doğru tahmin edilmesine ve beklentilerin doğru oluşturulması ile enflasyon üzerinde azaltıcı etki yapacağını tespit etmişlerdir.

Güler ve Veysikarani (2019) lisansüstü öğrencilerin ekonomi okuryazarlığı düzeylerini araştırdıkları çalışmalarında, ekonomik olaylara daha yüksek ilgisi olan bireylerin daha yüksek ekonomi okuryazarlığına sahip olduklarını tespit etmişlerdir. Ayrıca ekonomik

olayları takip etme sıklığı ve alınan ekonomi ders sayısı ile ekonomi okuryazarlığı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur.

Lipshits vd. (2019) İsrail’de iki farklı üniversitede yapmış oldukları deneysel araştırmada, makroekonomik okuryazarlık ile rasyonel düşünme ilişkisini araştırmışlardır. Elde ettikleri bulgular yüksek makroekonomik okuryazarlığa sahip bireylerin enflasyon, faiz oranı ve işsizlik oranları beklentilerini daha kesin hesaplama yeteneğine sahip olduklarını ortaya koymuştur.

Tayfun ve Silik (2019) turizm fakültesi öğrencileri üzerine yapmış olduğu araştırma sonuçlarına göre ekonomi okuryazarlığı üzerinde cinsiyet değişkeninin ilişkili olduğu bunun yanında alınan ekonomi derslerinin okuryazarlık düzeyleri üzerinde etkili olduğu bulgusuna ulaşmışlardır.

4. Metodoloji

4.1. Araştırma Örnekleme

Çalışma kapsamında kullanılan verilerin toplanmasında anket yöntemi kullanılmıştır. Çevrimiçi anketler, Bandırma Onyedü Eylül Üniversitesi (BANÜ) Etik Kurulu’nun onayını müteakip BANÜ’ne kayıtlı tüm öğrencilere eposta ile gönderilmiştir. Bu kapsamda 801 adet geri dönüş olmuştur. Anketlerin içeriğinde hatalı veya eksik veriye rastlanmamıştır. Alanyazında yapısal eşitlik modeli çalışmalarındaki uygun örneklem büyüklüğü ile ilgili çeşitli görüşler bulunmaktadır. Bu kapsamda 10 kuralı gereği araştırma modelimizde yer alan değişkenlerin 10 katından fazla örneklem yer almaktadır (Barclay, Higgins, & Thompson, 1995; Chin, 1998; Hair vd., 2013). Öte yandan tahmin hatalarının önüne geçebilmek ve zayıf path coefficient oluşmaması için 100 ile 200 örneklem arasında bir örneklemin yeterli olmaktadır (Chin & Newsted, 1999).

4.2. Anket Yapısı

Anket 44 sorudan oluşmaktadır. Anketin ilk bölümünde demografik özellikleri (cinsiyet, yaş, eğitim durumu, aylık gelir, alınan ekonomi dersi sayısı, Ekonomi olaylarını merak etme durumu, ekonomiyi takip sıklığı, ekonomi haberlerine ulaşım şekli, tercih edilen yatırım aracı) inceleyen 10 adet soru bulunmaktadır.

Anketin ikinci bölümünde alanyazında geçerlik ve güvenilirliği kanıtlanmış olan bir ekonomi okuryazarlığı ölçeği kullanılmıştır. Ekonomi okuryazarlığı ölçeği, yükseköğretim öğrencilerinin, ekonomik problemlerin yorumlanması ve çözüme kavuşturulmasında farklı seçenekleri gözden geçirme, maliyet ve karları tanımlama, ekonomik koşullardaki ve kamusal politikadaki değişimlerin sonuçlarını inceleme, ekonomik verileri toplama ve organize etme, kar ve maliyetleri tartma eğilimlerini geliştirmek üzere dört faktörlü olarak geliştirilmiştir. Ölçek, Ekonomi Bilgisi (EB), Ekonomik Akılcılık (EA) ve Sosyo-Ekonomik Yansımalar (SEY) ve Bireysel Ekonomi Planlama (BEP) adı verilen dört alt boyuttan ve 34

maddeden oluşmaktadır. Ekonomi okuryazarlığı ölçeği Gerek ve Kurt (2011)'un "Ekonomi Okuryazarlığı Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması" başlıklı makalesinden alınmıştır.

4.3. Araştırma Yöntemi

Araştırma kapsamında toplanan verilerin analizinde SmartPLS yapısal eşitlik modellemesi yazılımı kullanılmıştır (Ringle vd., 2015). Bu program, küçük örneklem gruplarında ve normal dağılım beklenmeyen verilerin analizinde kullanılan bir yapısal eşitlik modellemesi analiz yazılımıdır (Kwong ve Wong, 2013; Dülgeroğlu ve Başol, 2017). SmartPLS, kısmi en küçük kareler yöntemini kullanmasının yanı sıra; tüm değişkenlerin ölçümünde kullanılan ölçeklerin güvenilirlik ve geçerliliğini hem de belirlenen modeldeki değişkenler arasındaki ilişkinin derecesi ve anlamlılık düzeyini eşzamanlı olarak değerlendirmektedir. Ancak yapısal eşitlik modellemesi tekniğinin makro verilerin analizinde kullanılabilirliği (Başol, 2018). Araştırma verilerinin ilk olarak tanımlayıcı analizleri gerçekleştirilmiştir. Müteakiben araştırmada ölçüm modeli kapsamında yer alan alt boyutlara ilişkin doğrulayıcı faktör analizleri gerçekleştirilmiş ve güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Analizlerin yapısal modelinde belirlenen hipotezler test edilerek bulgular paylaşılmıştır.

4.4. Tanımlayıcı İstatistikler

Araştırma kapsamında toplanan verilerin demografik özelliklerine ilişkin tanımlayıcı istatistikler Tablo.1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Demografik Değişkenlere Ait Tanımlayıcı İstatistikler

Gruplar	Frekans	%	Gruplar	Frekans	%
Eğitim			Age		
Önlisans	374	46,7	20 yaş altı	202	25,2
Lisans	423	52,8	20-25	559	69,8
Lisansüstü	4	0,5	26-30	33	4,1
Kayıp	-	-	31+	7	0,9
Toplam	801	100	Kayıp	-	-
			Toplam	801	100
Cinsiyet			Medeni Durumu		
Erkek	292	36,5	Evlü	5	0,6
Kadın	509	63,5	Bekar	796	99,4
Kayıp	-	-	Kayıp	-	-
Toplam	801	100	Toplam	540	100

Aylık Toplam Gelir					
Under 1000 ₺	570	71,2	4001 ₺ +	7	0,9
1001 - 2000 ₺	171	21,3	Kayıp	-	-
2001 - 3000 ₺	45	5,6	Toplam	801	100
3001 – 4000 ₺	8	1,0			
Bölüm					
İktisat	306	38,2	Uluslararası	32	4
Ekonometri	13	1,6	Ticaret ve Lojistik	63	7,9
İşletme	27	3,4	Sosyal Güvenlik	162	20,2
Sağlık Kurumları İşletmeciliği	148	18,5	Bankacılık ve Finans	8	1
İş Sağlığı ve Güvenliği	6	0,7	Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri	1	0,1
Bilgisayar Mühendisliği	2	0,2	Programcılık	2	0,2
Hemşirelik	1	0,1	Maliye	1	0,1
Kamu Yönetimi	6	0,7	Uluslararası İlişkiler	21	2,6
Yönetim Bilgi Sistemleri	2	0,2	Kayıp	-	-
			Toplam	801	100
Ekonomiye ilgi durumu (Eİ)					
Evet	659	82,3	Hayır	142	17,7
Kayıp	-	-	Toplam	801	100

Alınan Ekonomi Dersi Sayısı (AEDS)			Ekonomi Haberlerini Takip Sıklığı (EHTS)		
1	268	33,5	Haftada birkaç kez	626	78,2
2-3	239	29,8	Hergün	103	12,9
4-6	174	21,7	Hiç	72	9,0
7 +	120	15	Kayıp	-	-
Kayıp	-	-	Toplam	801	100
Toplam	801	100			
Ekonomi Haberlerini Takip Yöntemi (EHTY)			Tasarruf Tercihi		
Internet	405	50,6	Altın	380	47,4
TV	379	47,3	Dolar	152	19,0
Gazete	7	0,9	Borsa	104	13,0
Ekonomi Dergileri	2	0,2	Mevduat Faizi	88	11,0
Diğer	8	1,0	Euro	50	6,2
Kayıp	-	-	Kriptop Paralar	27	3,4
Toplam	801	100	Kayıp	-	-
			Toplam	801	100

Tablo.1'e göre katılımcıların yarısından biraz fazlasını lisans öğrencileri, yarısına yakınına da önlisans öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklem grubunun büyük bir kısmını 21-25 yaş aralığında kadın öğrenciler oluşturmaktadır. Katılımcı grubunun lisans öğrencilerinin büyük bir kısmı İktisat öğrencileriyken, önlisans grubunda büyük bir kısmı Sağlık kurumları işletmeciliği ve Sosyal Güvenlik öğrencileri bulunmaktadır. Öğrencilerin büyük bir kısmının aylık geliri 1000₺ altındadır. Öğrencilerin büyük bir kısmı ekonomiye ilgi duyduğunu belirtmiş ve haftada en az birkaç defa ekonomi haberlerini takip ettiklerini ifade etmişlerdir. Öğrencilerin yaklaşık yarısı ekonomi haberlerini internette diğer yarısı ise TV'den takip etmektedir. Yatırım tercihleri incelendiğinde öğrencilerin büyük bir kısmı Altın ve Dolar yatırımını tercih ederken %24'ünün borsa veya mevduat faizini tercih etmektedir.

4.5. Araştırma Hipotezleri

Alan yazın incelemesinin hitamında kurulan model çerçevesinde aşağıdaki hipotezler ileri sürülmüştür.

H1: BANÜ öğrencilerinin cinsiyetleri Ekonomi Bilgisi düzeylerini etkilemektedir.

H2: BANÜ öğrencilerinin cinsiyetleri Ekonomik Akılcılık düzeylerini etkilemektedir.

H3: BANÜ öğrencilerinin cinsiyetleri Sosyoekonomik Yansımalar düzeylerini etkilemektedir.

H4: BANÜ öğrencilerinin cinsiyetleri Bireysel Ekonomi Planlama düzeylerini etkilemektedir.

H5: BANÜ öğrencilerinin gelir düzeyleri Ekonomi Bilgisi düzeylerini pozitif etkilemektedir.

H6: BANÜ öğrencilerinin gelir düzeyleri Ekonomik Akılcılık düzeylerini pozitif etkilemektedir.

H7: BANÜ öğrencilerinin gelir düzeyleri Sosyoekonomik Yansımalar düzeylerini pozitif etkilemektedir.

H8: BANÜ öğrencilerinin gelir düzeyleri Bireysel Ekonomi Planlama düzeylerini pozitif etkilemektedir.

H9: BANÜ öğrencilerinin aldıkları ekonomi dersi sayısı Ekonomi Bilgisi düzeylerini pozitif etkilemektedir.

H10: BANÜ öğrencilerinin aldıkları ekonomi dersi sayısı Ekonomik Akılcılık düzeylerini pozitif etkilemektedir.

H11: BANÜ öğrencilerinin aldıkları ekonomi dersi sayısı Sosyoekonomik Yansımalar düzeylerini pozitif etkilemektedir.

H12: BANÜ öğrencilerinin aldıkları ekonomi dersi sayısı Bireysel Ekonomi Planlama düzeylerini pozitif etkilemektedir.

H13: BANÜ öğrencilerinin ekonomi haberleri takip sıklığı Ekonomi Bilgisi düzeylerini pozitif etkilemektedir.

H14: BANÜ öğrencilerinin ekonomi haberleri takip sıklığı Ekonomik Akılcılık düzeylerini pozitif etkilemektedir.

H15: BANÜ öğrencilerinin ekonomi haberleri takip sıklığı Sosyoekonomik Yansımalar düzeylerini pozitif etkilemektedir.

H16: BANÜ öğrencilerinin ekonomi haberleri takip sıklığı Bireysel Ekonomi Planlama düzeylerini pozitif etkilemektedir.

H17: BANÜ öğrencilerinin ekonomi olaylarını merak etme durumu Ekonomik Akılcılık düzeylerini pozitif etkilemektedir.

H18: BANÜ öğrencilerinin ekonomi olaylarını merak etme durumu Ekonomi Bilgisi düzeylerini pozitif etkilemektedir.

H19: BANÜ öğrencilerinin ekonomi olaylarını merak etme durumu Sosyoekonomik Yansımalar düzeylerini pozitif etkilemektedir.

H20: BANÜ öğrencilerinin ekonomi olaylarını merak etme durumu Bireysel Ekonomi Planlama düzeylerini pozitif etkilemektedir.

H21: BANÜ öğrencilerinin ekonomi bilgisi ulaşım tercihleri Ekonomik Akılcılık düzeylerini pozitif etkilemektedir.

H22: BANÜ öğrencilerinin ekonomi bilgisi ulaşım tercihleri Ekonomi Bilgisi düzeylerini pozitif etkilemektedir.

H23: BANÜ öğrencilerinin ekonomi bilgisi ulaşım tercihleri Sosyoekonomik Yansımalar düzeylerini pozitif etkilemektedir.

H24: BANÜ öğrencilerinin ekonomi bilgisi ulaşım tercihleri Bireysel Ekonomi Planlama düzeylerini pozitif etkilemektedir.

5. Ampirik Bulgular ve Tartışma

Araştırma bulguları kapsamında küçük örneklem grupları ve normal dağılım göstermeyen verilerin analiz edilmesi maksadıyla SMARTPLS yazılımı kullanılmıştır (Dülgeroğlu ve Başol, 2017; Yasım,2019). Ayrıca SPSS yazılımı ile yapılan Kolmogorov-Smirnov normallik testinde ölçeklerin normallik varsayımını karşılamadığı (sig.<0,05) görülmüştür. Verilerin normal dağılmadığı varsayımından hareketle analiz için Kısmi En Küçük Kareler Yapısal Eşitlik Modellemesi yöntemi maksadıyla SMARTPLS kullanılmıştır. Araştırmada örneklem sayısı 801, bootstrapping olarak 10000 sayısı belirlenmiştir. Yapılan analizde “t” değeri 1,96’ın altında kalan maddeler anlamsızlığından dolayı sırayla modelden çıkarılmış ve analiz tekrar yapılmıştır. Model tahmin edildikten sonra yapılan ölçümde tüm t değerleri 1,96’ın üzerinde çıkmıştır. Daha sonra ilişkilerin anlamlı olması üzerine ölçek maddelerin yüklerine bakılmıştır. Ölçüm modelinde standardize edilmiş katsayısı 0,70’in altında olan maddeler en düşüğe başlayarak modelden çıkarılmıştır. Tablo.2 modelden çıkarılan soruları göstermektedir.

Tablo 2. Modelden Çıkarılan Sorular

Soru No:	Sorular
EL24	Ürün satın alırken marka yerine kalitesine bakarım.
EL14	Tercih edeceğim Ürüne karar verirken ihtiyacımı göz önünde bulundururum
EL2	Genel Tüketim harcamalarımı gelirime göre düzenleyebilirim.
EL3	Parasal Kaynaklarımı değerlendirerek akılcı (rasyonel) tercihler yapabilirim.
EL10	Küçük, orta ve büyük ölçekte işletmelerin (KOBİ) ekonomik rollerini anlayabilirim.
EL34	Kredi kullanırken gelir-gider dengemi sağlayabilirim

EL7	Enflasyon Oranlarındaki değişimin ne ifade ettiğini anlayabilirim.
EL8	Faiz oranlarının Piyasaya etkisini anlayabilirim.
EL15	Döviz ve Altın fiyatlarında meydana gelen değişimin nedenlerini yorumlayabilirim.
EL23	Gelir dağılımı ve ekonomi ilişkisini anlayabilirim.
EL31	Arz-talep dengesizliklerinin fiyatlara nasıl yansıdığını anlayabilirim.
EL30	Bireylerin davranışlarını etkileyen ekonomik unsurları algılayabilirim.
EL25	Rekabetin ekonomik sonuçlarını anlayabilirim.
EL29	Ekonomik tercihlerimin fayda ve maliyetlerini karşılaştırabilirim.

Çıkarılan maddelerden sonra revize edilmiş modelde faktörlerin madde yükleri Tablo.3'te gösterilmektedir.

Tablo 3. Revize Edilmiş Modelde Faktörlerin Madde Yükleri

Faktörler	Sorular	Faktör yükürlü	Karma Güvenilirlik	Cronbach Alfa Değeri
EKONOMİ BİLGİSİ (EB)	EL9	0,772	0,909	0,884
	EL11	0,751		
	EL13	0,753		
	EL20	0,75		
	EL21	0,799		
	EL27	0,767		
	EL28	0,768		

EKONOMİK AKILCILIK (EA)	EL1	0,815	0,849	0,773
	EL4	0,748		
	EL5	0,727		
	EL6	0,764		
SOSYO-EKONOMİK YANSIMALAR (SEY)	EL17	0,792	0,855	0,788
	EL18	0,725		
	EL22	0,743		
	EL25	0,703		
	EL32	0,715		
BİREYSEL EKONOMİ PLANLAMA (BEP)	EL16	0,879	0,822	0,701
	EL19	0,809		

Tablo.3'e göre; madde güvenilirlik değerlerinin 0,40'ın üzerinde olması, ayrıca yapı güvenilirlik değerlerinin de 0,70'ten büyük olması beklenmektedir. Analiz sonuçlarına göre genel olarak bu değerler sağlanmıştır. Böylece sonuçların analize uygun olduğu görülmüştür.

İleri sürülen modelin geçerli bir model olabilmesi için, Bagozzi ve Yi (1988), ileri sürülen yapısal eşitlik modellemesinde sağlanması gereken AVE değerlerinin 0,50' den büyük olması gerektiğini, Fornell ve Larcker (1981) ise ilaveten AVE değerlerine ilişkin değerlerin kareköklerinin ilgili sütundaki korelasyon değerlerinden büyük olması gerektiğini ifade etmektedir. Tablo.4'te AVE değerlerini ve bu değerlere ilişkin karşılaştırmalı AVE karekök değerleri, Tablo.5'te HTMT değerleri sunulmuştur. Bu sonuçlara göre modelin her üç kriteri de sağlaması sebebiyle analize tabi tutulabileceği görülmektedir.

Tablo 4. AVE (Average Variance Extracted) Değerleri

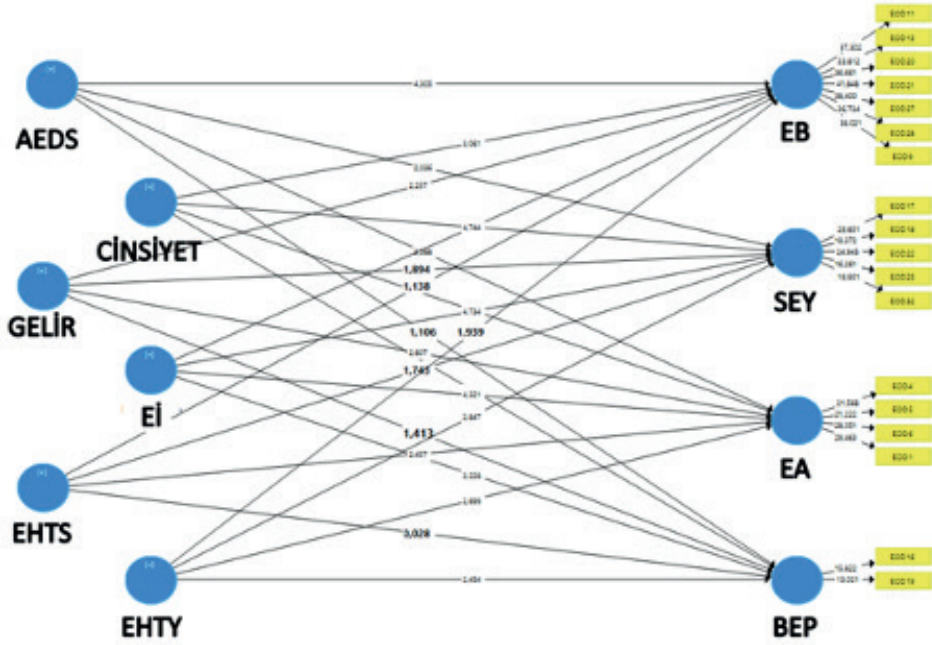
Faktörler	AVE	Fornell-Larcker Kriteri										
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	
(1) ER	0,584	0,764										
(2) EHTS	-	-0,025	1,000									
(3) BEP	0,713	0,366	0,051	0,845								
(4) Gelir	-	0,135	-0,010	0,035	1,000							
(5) Eİ	-	-0,166	-0,387	-0,122	-0,043	1,000						
(6) EB	0,587	0,606	0,025	0,294	0,121	-0,193	0,766					
(7) AEDS	-	0,128	-0,002	-0,066	0,123	-0,089	0,177	1,000				
(8) SEY	0,542	0,658	0,009	0,466	0,072	-0,174	0,707	0,067	0,736			
(9) Cinsiyet	-	0,135	-0,021	-0,008	0,209	-0,060	0,145	0,088	0,036	1,000		
(10) EHTY	-	-0,038	-0,022	-0,113	0,095	-0,018	0,008	0,340	-0,082	0,131	1	

Tablo 5. HTMT (Heterotrait-Monotrait Ratio Of Correlations) Değerleri

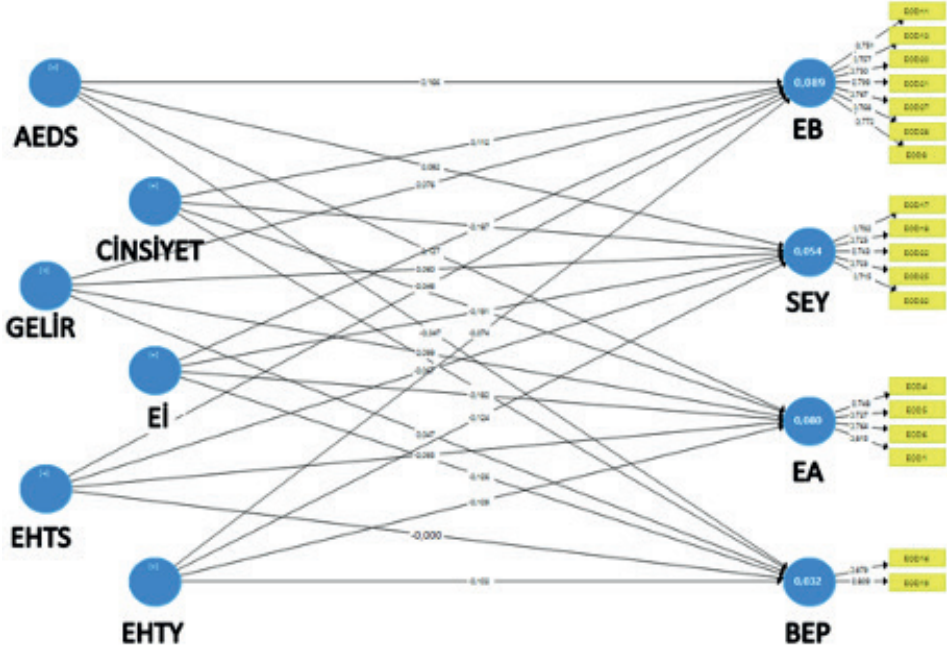
	EA	EHTS	BEP	Gelir	Eİ	EB	AEDS	SEY	Cinsiyet
EHTS	0,047								
BEP	0,549	0,063							
GELİR	0,138	0,010	0,046						
Eİ	0,175	0,387	0,157	0,043					
EB	0,722	0,036	0,406	0,124	0,200				
AEDS	0,131	0,002	0,080	0,123	0,089	0,183			
SEY	0,846	0,034	0,688	0,081	0,196	0,844	0,082		
Cinsiyet	0,134	0,021	0,028	0,209	0,060	0,148	0,088	0,046	
EHTY	0,097	0,022	0,146	0,095	0,018	0,029	0,340	0,093	0,131

SmartPLS’de modelin güvenilir ve geçerli olduğu tespit edildikten sonra modeldeki yolların anlamlılığı ve katsayı değerleri incelenmektedir. Buna göre tahmin edilen modeldeki yolların anlamlı olup olmadığı “t” değerlerine bakarak değerlendirilmektedir. İlgili yola ilişkin “t” değeri 1.96’dan büyükse model içerisindeki yol anlamlı; “t” değeri 1.96’dan küçükse model içerisindeki yol anlamsız olarak yorumlanmaktadır. Şekil.1, Tahmin edilen modeldeki yolları ve “t” değerlerini göstermektedir.

Şekil 1. Yapısal Model t İstatistikleri

Şekil.1'e göre; alt boyutlar ile değişkenler arasındaki yollar ve egzogen değişkenler ile endojen değişkenler arasındaki yollar anlamlıdır. SmartPLS'de modeldeki yol katsayıları -1 ile +1 arasında değişmektedir. Yol katsayısı 1'e yaklaştığında değişkenler arasındaki ilişki düzeyi artmakta; 0'a yaklaştığında ise değişkenler arasındaki ilişki düzeyi azalmaktadır. Yol katsayısı değerleri (-) olduğunda iki değişken arasında ters yönlü ilişki; yol katsayısı değerleri (+) olduğunda ise değişkenler arası aynı yönlü ilişki bulunmaktadır. Şekil.2, tahmin edilen modele ilişkin katsayı değerlerini göstermektedir.

Şekil 2. Model Yol Katsayıları ve r^2 Değerleri

Şekil.2'ye göre tüm Endojen değişkenler, EOYD ölçeğinin yalnızca EA alt faktörünü anlamlı olarak etkilerken Cinsiyet, Gelir ve Alınan Ekonomi Dersi Sayısı (AEDS) değişkenleri aynı yönde pozitif, EHTS, Eİ ve EHTY ise negatif etkilemektedir. SEY ve BEP değişkenleri ise yalnızca Eİ ve EHTY değişkenleri tarafından anlamlı ve negatif etkilenmektedir. Cinsiyet, Gelir ve AEDS değişkenleri EB'yi anlamlı ve pozitif etkilerken, Eİ negatif olarak etkilemektedir. Son olarak Elde edilen bulgulardan hareketle önerilen hipotez sonuçları Tablo.6'da sunulmuştur.

Tablo 6. Bulgulara Göre Önerilen Hipotez Sonuçları

Hipotezler	Önerilen Hipotez İlişkisi	Yol Katsayıları	t Değeri	Destekler/ Desteklemez
H_1	Cinsiyet → EB	0,112	3,183	Destekler
H_2	Cinsiyet → EA	0,105	2,735	Destekler
H_3	Cinsiyet → SEY	0,019	0,499	Desteklemez
H_4	Cinsiyet → BEP	-0,008	0,205	Desteklemez
H_5	Gelir → EB	0,076	2,327	Destekler

H_6	Gelir → EA	0,099	2,992	Destekler
H_7	Gelir → SEY	0,060	1,924	Desteklemez
H_8	Gelir → BEP	0,047	1,418	Desteklemez
H_9	AEDS → EB	0,166	4,361	Destekler
H_{10}	AEDS → EA	0,127	3,403	Destekler
H_{11}	AEDS → SEY	0,082	1,950	Desteklemez
H_{12}	AEDS → BEP	-0,047	1,183	Desteklemez
H_{13}	EHTS → EB	-0,046	1,114	Desteklemez
H_{14}	EHTS → EA	-0,095	2,443	Destekler
H_{15}	EHTS → SEY	-0,067	1,687	Desteklemez
H_{16}	EHTS → BEP	0,000	0,001	Desteklemez
H_{17}	Eİ → EB	-0,187	4,879	Destekler
H_{18}	Eİ → EA	-0,182	4,460	Destekler
H_{19}	Eİ → SEY	-0,191	4,903	Destekler
H_{20}	Eİ → BEP	-0,126	3,269	Destekler
H_{21}	EHTY → EB	-0,074	1,937	Desteklemez
H_{22}	EHTY → EA	-0,109	2,469	Destekler
H_{23}	EHTY → SEY	-0,124	2,784	Destekler
H_{24}	EHTY → BEP	-0,102	2,447	Destekler

Sonuç ve Öneriler

Toplumu oluşturan bütün bireyler en basit günlük faaliyetlerinde dahi ekonomi bilgisine ihtiyaç duymaktadır. Ekonomi bilgisinin oluşturulması ise bireysel ilgi, araştırma ve alınan ekonomi ders geçmişine bağlıdır. Ekonomi bilgisinin geliştirilmesi ekonomi okuryazarlığı

düzeyinin artırılması ile ilişkilidir. İlgili literatürde genellikle ekonomi okuryazarlığı düzeyi yüksek bireylerin ekonomik kararları daha rasyonel verebildikleri ve ekonomi olaylarında daha isabetli hesaplamalar yapabildiği kabul edilmiştir. Bu nedenle geleceğin tüketicilerini, yatırımcılarını, üreticilerini ve işgücünü oluşturacak olan gençlerin ekonomi okuryazarlığı düzeylerinin geliştirilmesi önemlidir. Daha yüksek ekonomi okuryazarlığı düzeyine sahip bireylerin daha doğru ekonomik kararlar alacağı ve daha rasyonel tercihlerde bulunacağı beklenmektedir.

Bu araştırmada gençlerin ekonomi okuryazarlığı düzeyini ve belirleyicilerini ortaya koymak amacıyla Bandırma Onyedü Eylül Üniversitesi öğrencileri üzerinde Gerek ve Kurt (2011) tarafından geçerlilik ve güvenilirlik testleri yapılmış olan 34 maddelik ekonomi okuryazarlığı ölçeği uygulanmıştır. Faktör analizinde medeni durum, cinsiyet, yaş, öğrenim düzeyi, gelir seviyesi gibi demografik değişkenlerle ilişkisi incelenmiştir. Ayrıca ekonomi okuryazarlığının alt boyutları ile ekonomi olaylarına duyulan ilgi, ekonomi olaylarının takip edilme sıklığı, ekonomi olaylarının takip edildiği araçlar ve alınan ekonomi ders sayısı ile istatistiksel ilişkisi incelenerek ekonomi okuryazarlığı düzeyinin önemi ortaya konulmuştur.

Araştırma sonuçlarına göre Cinsiyet değişkeni yalnızca Ekonomi bilgisi (EB) ve Ekonomik Akılcılık (EA) boyutlarını anlamlı olarak etkilemektedir. Bu sonuçlarla erkeklerde EB ve EA pozitif etkilenmektedir. Ancak cinsiyet değişkeni ile Sosyoekonomik Yansımalar (SEY) ve Bireysel Ekonomi Planlama (BEP) faktörleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Literatürde bu durumu doğrulayan çalışmalarla benzer sonuçlar elde edilmiştir (Yunus Yeop vd. (2010); Mercan vd. (2012); Oanea ve Dornean (2012); Yasmin vd. (2014); Tayfun ve Silik (2019)). Aynı şekilde gelir değişkeni de EB ve EA'yı anlamlı şekilde pozitif etkilemektedir. Ancak elde edilen gelir ile SEY ve BEP arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Wood ve Doyle (2002) ve Yasmin vd. (2014)'de araştırmalarında benzer bulgular sunmaktadır. Alınan ekonomi dersi, EB ve EA'yı anlamlı ve pozitif yönde etkilemektedir. Ancak alınan ekonomi ders sayısı ile SEY ve BEP arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Literatürde benzer bulgular sunan çalışmalar bulunmaktadır. (Lusardi ve Mitchell (2014); Walstad ve Soper (1988); Wood ve Doyle (2002); Walstad ve Rebek (2001); Walstad ve Rebek (2002); Jappelli (2010); Hashim ve Kayode (2013); Ünal vd. (2015); Güler ve Veysikarani (2019)). Ekonomi haberlerini takip sıklığı ile EA haricindeki hiçbir faktör arasında ilişki bulunmamaktadır. Ekonomi haberlerini takip sıklığı, EA'yı negatif yönde anlamlı olarak etkilemektedir. Ekonomi olaylarına ilgi tüm alt faktörleri anlamlı ve negatif yönde etkilemektedir. Bu anlamda ekonomiye ilgi duymama eğilimi EA, EB, BEP ve SEY'i artırmaktadır. Ekonomi haberlerine erişim değişkeni de EB hariç tüm alt faktörleri anlamlı ve negatif olarak etkilemektedir.

Araştırma sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde, ekonomi okuryazarlığı düzeyinin artırılmasının ekonomi bilgisi ve rasyonel karar alma üzerindeki etkisi doğrulanmaktadır. Geleceğimizi şekillendirecek olan gençlerin ekonomi okuryazarlığı düzeylerinin artırılması daha bilinçli ve doğru yatırım kararları almaları üzerinde etkili olacaktır. Ekonomik olayları

daha doğru yorumlayarak yatırım, tasarruf ve tüketim davranışlarını doğru şekillendirerek doğru tercihler de bulunacaklardır. Bu nedenle üniversite eğitiminde ekonomi derslerinin bütün bölümlerde en azından bir seçmeli ders olarak sunulması gençlerin ekonomiye olan ilgilerini artıracak ve ekonomi okuryazarlığı düzeylerini artırırken ekonomik bilinçliliği artıracaktır. Hatta lise eğitimi sürecinde en azından bir ekonomi dersinin seçmeli olarak sunulması bütün topluma ekonomi okuryazarlığı şansı tanınmasında faydalı olacaktır.

Copyright © 2020 Republic of Turkey Ministry of Youth and Sports

<http://genclikarastirmalari.gsb.gov.tr/>

Journal of Youth Research • December 2020 • 8(22) • 27-31

ISSN 2147-8473

Received | 09 June 2020

Accepted | 01 Oct 2020

ANALYSIS / RESEARCH

EXTENDED ABSTRACT

A Research On Determining The Economic Literacy Levels Of Youth

*Ufuk Bingöl**

*Fatih Ayhan***

1. Introduction

Every individual of a society needs a certain degree of economic knowledge in their daily activities. The ability to create economic knowledge depends on individual interest, research, and the history of economics lectures one has taken. The development of economic knowledge is associated with increasing economic literacy. In the related literature, it is generally accepted that individuals with high economic literacy are able to calculate economic events more accurately and make economic decisions more rationally.

It is important to determine the economic literacy of today's youth, as they will form the workforce, entrepreneurs, investors, and employer in the future. For this reason, this study aims to reveal economic literacy and its determinants for young people. In the research, we investigated the several factors, namely, the effect of economic education, income level, interest in the economy, follow-up frequency, and demographic factors, the latter being influenced by the level of interest and follow-up frequency. Our sample consisted of students enrolled in Bandırma Onyedi Eylül University in Turkey, and were evaluated by four different sub-dimensions using a scale whose validity and reliability had been tested by Gerek and Kurt (2011).

* Dr. Asst. Prof., Bandırma Onyedi Eylül University, Manyas Vocational School, Management and Organisation Department, Balıkesir-Turkey, ubingol@bandirma.edu.tr, ORCID: 0000-0003-1834-842X

** Assoc. Prof., Bandırma Onyedi Eylül University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Economics, Balıkesir-Turkey, fayhan@bandirma.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7447-5506

2. Methodology

We employed a surveys to collect the data in this study. Online questionnaires containing 44 questions were sent to all students enrolled in Bandırma Onyedi Eylül University (BANÜ) via e-mail to which 801 were returned. The first part of the questionnaire contained 10 questions examining the following demographic characteristics: gender, age, education level, monthly income, number of lessons in economy taken, status of wondering economy events, frequency of follow-up economy, access to economic news, and preferred investment tool.

The economic literacy scale contains 34 items and is composed of four factors: higher education students' ability to review different options in interpreting and resolve economic problems, to identify costs and profits, to examine the consequences of changes in economic conditions and public policies, to collect and organize economic data, and to improve their tendency to weigh harms and benefits. The scale consists of four sub-dimensions, namely Economic Knowledge (EK), Economic Rationality (ER) and Socio-Economic Reflections (SER) and Individual Economic Planning (IEP).

We used SmartPLS structural equation modeling software to analyze the data collected. This program is a structural equation modeling analysis software used in small sample groups and in the analysis of unexpected data distribution. In addition to using the partial least squares method, SmartPLS simultaneously evaluates scales' reliability and validity and the degree and significance level of the relationship between variables in a specific model.

We initially performed descriptive analyzes of the data collected, after which we performed CFAs for the scale's sub-dimensions and reliability analyzes. We tested the hypotheses and revealed findings.

3. Findings

The descriptive statistics revealed that more than half of the participants were undergraduate students and nearly half of them were vocational school students. The majority of the sample group consisted of female students aged 21-25, and had a monthly income below ₺1000. Most of the students stated that they were interested in the economy and that they followed news relected to the economy at least a few times a week. Whereas roughly half of the students used the Internet to follow economic news, the other half followed economic news on the TV. Analysis of students' investment preferences revealed that most students preferred to invest in gold and/or US dollars whereas 24% preferred to invest in the stock market or interest.

According to the analysis for measurement model in PLS-SEM; AVE, HTMT and Fornell and Larcker (1981) criteria provided satisfactory values for reliability, convergent validity, and discriminant validity fort the structural model. The t statistics of the structural model

revealed that the paths between sub-dimensions and variables and the paths between exogenous and endogenous variables were significant. The model path coefficients and r^2 values found that gender, income, and the number of economics courses taken (NECT) were positive in the same direction, The frequency of following of economic news, interest in economic activities, and the method used to follow economic news were negative. Socioeconomic Reflections and Individual Economic Planning were affected only negatively by interest in economic activities and students' method of following economic news. Gender, income, and NECT were all found to affect students' knowledge of economics significantly and positively whereas interest in economy was found to affect it negatively.

4. Conclusion and Discussion

Every individual of a society needs a certain degree of economic knowledge in their daily activities. The ability to create economic knowledge depends on individual interest, research, and the history of economics lectures one has taken. The development of economic knowledge is associated with increasing economic literacy. In the related literature, it is generally accepted that individuals with high economic literacy are able to calculate economic events more accurately and make economic decisions more rationally. It is therefore important to improve young people's economy literacy, as they will be the consumers, investors, manufacturers, and workers of the future.

The results of the research reveal that only gender significantly affects students' knowledge of economics and economic rationality. Given these results, knowledge of economics and economic rationality are positively affected in men. Likewise, income was also found to positively affect students' knowledge of economics and economic rationality. NECT was also found to have a significant positive impact on students' knowledge of economics and economic rationality. No correlation was found between frequency of following economic news and the other variables except economic rationality. Frequency of following economic news negatively affected economic rationality. Interest in economic events has a significant negative impact on all sub-factors. Access to economic news also has a significant negative impact on all sub-factors except knowledge of economics.

The findings of this study confirm that increasing economy literacy impacts economic knowledge and rational decision making. Increasing young people's economic literacy levels is instrumental in allowing them to make more informed and accurate investment decisions, which will, in turn, aid them in making rational decisions while investing, saving, and consuming. As such, making at least one economics course an elective in all departments should increase young people's interest in the economy, economic awareness, and economic literacy. In fact, offering at least one economics course as an elective during high school should have a positive effect on economic literacy at the societal level.

Kaynakça/References

- Bagozzi, R.P., & Yi, Y. (1988). On the Evaluation of Structural Equation Models. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 16(1), 74-94.
- Barclay, D. W., Higgins, C. A., & Thompson, R. (1995). The Partial Least Squares Approach To Causal Modeling: Personal Computer Adoption and Use As Illustration. *Technology studies* 2: 285-309.
- Başol, O. (2018). OECD Ülkelerinde Yaşam Tatmini Üzerine Bir Değerlendirme. "İş, Güç" Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, 20(3), 67-86.
- Burke, M.A. ve Manz, M. (2014). Economic Literacy and Inflation Expectations: Evidence from a Laboratory Experiment, *Journal of Money, Credit and Banking*, 46(7): 1421-1456. <https://doi.org/10.1111/jmcb.12144>
- Chin, W. W. (1998). The partial least squares approach for structural equation modeling. Pp. 295-336 in Macoulides, G. A., ed. *Modern methods for business research*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Chin, Wynne W., & Newsted, P. R. (1999). Structural equation modeling analysis with small samples using partial least squares. Pp. 307-341 in R. H. Hoyle, ed. *Statistical strategies for small sample research*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Dilek, S., Küçük, O. ve Eleren, A. (2016). Kastamonu Üniversitesi Öğrencilerinin Ekonomi Okuryazarlığı, İnsan Ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 5(7): 1865-1878.
- DuPont T. ve Natvig, D. (2010). Economic Literacy In South Carolina, *Palmetto Review*, 10:2-7.
- Dülgeroğlu, İ. ve Başol, O. (2017). İş Stresi ve Çalışma Yaşamı Kalitesi Algısının Yansımaları: Satış Temsilcileri Üzerine Bir Araştırma. *Business and Economics Research Journal*, 8(2), 293-304
- Fornell, C., Larcker, D.F. (1981). Evaluating Structural Equation Models with Unobservable Variables and Measurement Error. *Journal of Marketing Research*, 18(1), 39-50.
- Gerek, S. ve Kurt, A.A.(2011). Ekonomi Okuryazarlığının Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması, Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 1, 59-73.
- Gerek, S. ve Kurt, A.A. (2008). Economic Literacy of University Students: A Sample From Anadolu University, Erişim Adresi: <http://ssrn.com/abstract=1137610> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1137610> (Erişim Tarihi: 08.05.2020).
- Grimes P.W, Rogers, K.E., ve Smith,R.C.(2010). High School Economic Education and Access to Financial Services, *The Journal Of Consumer Affairs*, 44(2):317-335.
- Güler, E.Ö. ve Veysikarani, D. (2019). Ekonomi Okuryazarlığı Üzerine Ampirik Bir Araştırma, Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 28(1): 126-141.
- Hair, J. F., Hult, G. T. M., Ringle, C. & Sarstedt, M. (2013). *A Primer on Partial Least Squares Structural Equation Modeling (PLS-SE)*. Sage Publications, Inc.
- Hashim, C.N. and Kayode, B.K. (2013). Economics Literacy among University Students: A Case Study of International Islamic University Malaysia (IIUM). *World Applied Sciences Journal* 28 (6): 871-875.
- Jappelli, T. (2010). Economic Literacy: An International Comparison, *The Economic Journal*, 120 (November), F429-F451. Doi: 10.1111/J.1468-0297.2010.02397.
- Kwong, K., & Wong, K. (2013). Partial Least Squares Structural Equation Modelling (PLS-SEM) Techniques Using SmartPLS. *Marketing Bulletin*, 24(Technical Note 1), 1-32.
- Lipshits, R., Barel-Shaked, ve Ben-Zion, U. (2019). Empirical Study Relating Macroeconomic Literacy And Rational Thinking, *Research in Economics*, 73(3): 209-215. <https://doi.org/10.1016/j.rie.2019.07.001>
- Lusardi, A., & Mitchell, O.S. (2006). Financial Literacy and Retirement Preparedness: Evidence And Implications for Financial Education. Michigan Retirement Research Center, Working Paper 2006-144.
- Lusardi, A. and Mitchell, O.S. (2014). The Economic Importance of Financial Literacy: Theory and Evidence, *Journal of Economic Literature*, 52(1): 5-44.
- Mercan, N. Oyur, E. Altınay, A. ve Aksanyar, Y. (2012). Ekonomi Okuryazarlığına İlişkin Ampirik Bir Araştırma, *Ekonomi Bilimleri Dergisi*, 4(2), 109-118.
- Merwe, E.V.D. (2012). *Economic Literacy As A Factor Affecting Allocative*. Doctoral Dissertation, University of the Free State Bloemfontein, South Africa.

- Mirdamadi, M., & Petersen, L. (2018). Macroeconomic Literacy and Expectations, (May 29, 2018). Erişim Adresi: SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3187131> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3187131> (Erişim Tarihi: 23.04.2020).
- Oanea, D.C., & Dornean, A. (2012). Defining and Measuring Financial Literacy, New Evidence From Romanian' Students of the Master Finance. *Scientific Annals of the Alexandru Ioan Cuza' University of Iasi Economic Sciences*, 59 (2), 113-129.
- Ringle, C. M., Wende, S., & Becker, J. (2015). *SmartPLS 3*. Bönningstedt: SmartPLS. Erişim Adresi: <http://www.smartpls.com>, (Erişim Tarihi: 14.04.2020)
- Rivlin, A.M. (1999). On Economic Literacy. *Economic Literacy Symposium*. 13 May 1999, Minneapolis, Minnesota: ABD. Erişim Adresi: <https://www.federalreserve.gov/boarddocs/speeches/1999/199905132.htm> (Erişim Tarihi: 01.05.2020)
- şantaş, F. ve Demirgil, B. (2015) Ekonomi Okuryazarlığı Düzeyinin Tespitine İlişkin Bir Araştırma, *Akademik Bakış Dergisi*, 48: 46-60.
- Tayfun, A. ve Silik, C.E. (2019). Öğrencilerin Ekonomi Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 7 (4), 2920-2941.
- Ünal, S., Düđer, Y.S. ve Söylemez, C. (2015). Ekonomi Okuryazarlığı ve Kredi Kartı Tutumunun Rasyonel Kredi Kartı Kullanımına Etkisi: Dumlupınar Üniversitesi Tavşanlı MYO Örneęi, *Eskiřehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*,10(1), 31- 52.
- Walsh, G., & Mitchell, V.W. (2005). Demographic Characteristics Of Consumers Who Find İt Difficult To Decide. *Marketing Intelligence & Planning*, 23(3), 281-295.
- Walstad, W. B. (2001). Economic Education in US High Schools, *Journal of Economic Perspectives*, 15, 195-210.
- Walstad, W.B., & Rebeck K. (2001). Assessing the Economic Understanding of US High School Students, *American Economic Review*, 91, 452-457.
- Walstad, W.B., & Rebeck,K. (2002). Assessing the Economic Knowledge and Economic Understanding of Adults, *Quarterly Review of Economics and Finance*, 42(5), 921-935.
- Walstad, W. B., & Soper, J., C. (1988). A Report Card on the Economic Literacy of U.S High School Students, *The American Economic Review*, 78(2), 251.
- Wood, C.W., & Doyle, J.M. (2002). Economic Literacy Among Corporate Employees. *The Journal of Economic Education*, 33(3), 195-205.
- Xu, L., & Zia, B. (2012). Financial Literacy Around The World, An Overview Of The Evidence With Practical Suggestions For The Way Forward. *The World Bank, Policy Research Working Paper No. 6107*.
- Yasım, Y. (2019). Niceliksel İř Yükü ve Güvenlik İkliminin İř-Aile Çatışmasına Etkilerinin SMARTPLS ile Analizi: Tekstil Sektörü Örneęi. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 17 (4), 128-144.
- Yasmin, F., Kouser, R., Hassan, I., & Ahmad, W. (2014). Determinants of Economic Literacy At University Level: A Case Of Pakistan. *Pakistan Journal of Commerce and Social Sciences*, 8(3), 914-924.
- Yunus Yeop, N.K., Ishak, S., & Jalil, N.A. (2010). Economic Literacy Amongst the Secondary School Teachers in Perak Malaysia, *Information Management and Business Review*. 1(2), 69-78.